

Í DAG

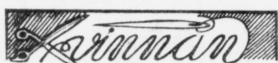
USA og ATOMMEGIN

Atomvápnagoymslurnar

vorðnar ov stórar

Á FYRSTA sinni umhugsar USA at minka um sínar atomvápnagoymslur. Orsökinn til hetta er tann, at hildið verður at at goymslurnar eru ov stórar. Teir halda at tær eru stórrar, enn landið treingir til, og so óttast teir fyrri, at um teir framvegis okja um goymslurnar, kunnu sprengingar lætt henda av hinum óhappi, ella at ábyrgðarleysis persónar koma at hava lættari við at sleppa framat teimum og gera stórskaða.

FRAMLEIÐSLAN av plutonium og uran seinasta ár í USA var so stór, at teir lættliga kunnu gera 50.000 atomvápn av öllum slegum aftrat. Framleiðslan av hesum evnum var í fjór 30.000 tons móti 2000 tonsunum í 1955. Serfrøðingar halda, at Sovjet einans kann framleiða ein sætta- ella sjeypdarpast av hesum.

»DET DANSKE FORLAG« (donsku keypsamtøkurnar) hava givið út sera áhugaverða bók fyrri allar húsmóður — »FRYSEBOKSEN«.

TAÐ eru húshaldsráðgavarnir Hanna Flensborg Thomsen og Bodil Jensen frá royndarkøki FDB's ið hava skrivað bókina, sum er 68 síður á stóð við nógva myndum, kostnaður 16 kr.

Fleiri og fleiri eru tæy húski, ið gera nyttu av frystibóksum. Stuttir vegleiðingar fylgja við, men kunnu teir ikki sammetast við hesa bók, sum gevur tæy mest fulikomnu »að iní« í sambandi við tæy ymisku vøruslogini, ið verða viðgjørð hvørt sær.

18 kuldstig er besti goymslurtemperaturur, og ráð verða givin um, hvussu ein skjótast fær vørurnar frystar, hvørji ilot og pakkatillfar skál nýtast, hvussu stórir pakkarnir skulu verða o. s. fr.

Áður enn farið verður til gjøllari viðgerð av frystingini, nevna tær hesi 15 høvudsráðini:

1. Frystið einans fyrsta flokks vørur.
2. Ansíð eftir: summi sleg av frukt og grønmeti egna seg betur til frysting enn onnur.
3. Gerið vørurnar til beinanvegin.
4. Nýtið einans rein amboð.
5. Pakkið vørurnar lætt inn.
6. Fylgið altíð vegleiðingunum.
7. Fyllið ilotini lætt.
8. Pakkið ið hóskað: støddir.
9. Minnst til at merkja og date- rja pakkarnar.
10. Frystið ikki ov mikið hvørja ferð.
11. Frystið vørurnar skjótt.
12. Gerið lista yvir innihaldið.
13. Frystið ongatíð vørur, ið frystar hava verið áður, á øðrum sinni.
14. Leggið vørurnar lætt.
15. Latið vørurnar tina skjótt.

Hetta er bók við nógva góðum ráðum og vegleiðingum og verður ivaleyst öllum, ið gera nyttu burtur úr henni, ógvuliga hent.

hon.

FREKLEIKI eitur litil stubbi, sum stendur at lesa í »14-sept.« 22. aug. 1962:

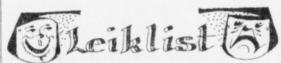
»Teir hermenn, ið eru í Mjorka-

dali, hava longu vist, hvat vit kunnu venta okkum í framtíðini. Tað er í heilum, at teir ringia til ymjar stovnar í Havn, har nógva konufólk eru, og bjóða gentunum til cocktail-party. Í flestu forum fáa hesir freku garpar til svar frá konufólkunum, at tær eru ikki call-girls.«

VIÐM:

Søgdu genturnar nei, segði sjálvr atomkandidaturin KARSTEN HOYDAL, landsstýrismaður JA at koma til cocktail-party í Mjorkadali.

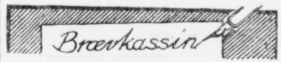
Hvat sigur »14. sept.« um tað?

»LEV STÆRKT — DO GAMMEL«

er heitið, ið hin kendi sjónleikarin Ósvald Helmutt hevur valt sær til bók sína, har hann greiðir frá lívi og virki sínum frá barnárunum og fram til í dag. Tó at hetta skal vera ein livssøga, er bókini fyrri tað mesta ein samling av anekdotum, lættisoppum og tillikum — sera stuttligt fyrri tað mesta. Eitt lítið dømi:

»Tað var í Rom. Pávin vælsignaði hundadrótsindir, sum stóðu fram við gøtuna. Tá hann sá meg, segði hann: »Davs Ósvald, tú mást heldur halda teg undir líðini á mær og syngja »Olhundene«, tá ið eg eri lögur at veitra. Og so fylgdust vit, hagar til vit hoyrdu fólk spyrja: »Hvor er hasin gamli maðurin, sum fylgdist við Ósvald?« So varð pávin fornermaður.«

Sosialurin.

Er tað møguligt gjøgnum brævkassan her í blaðnum at fáa at vita aldurin á kirkjunum her í Norðoyum?

Við tøkk fyrri allar upplýsingar Norðingur.

SVAR: Vit hava kannað hetta og hava fingið at vita árstølini, nær kirkjurnar eru bygdar, t.v.s. tiknar í brúk: Klakksvík 1963 (hin gamla 1866), Viðareiði 1892, Hattarvík 1899, Svínay 1878, Kunoy 1867, Mikladal 1859, Húsar 1920, Árnafjørð 1937 og Hvannasund 1948.

Veitst tú

AT tað var enski statsmaðurin Edmund Burke, sum í 18. öld var hin fyrsti at nevna blóðini — pressuna — fyrri hitt fjóðra heimseldið. Síðan er hetta orðafelið hevdvunnið kring um allan heim.

AT grísksi floyðspælarin Aristos setti í verk hitt fyrsta verkfallið í heiminum. Tað var í árlinum 309 fyrri Kristi føðing, at hann lekk tónlistamennin fyrri templini at leggja arbeiðið frá sær, ti teir ikki finguloyvi at eta í templinum.

AT eiturslangur og høggommar eru óvirkiligar fyrri teirra egna eitur: ti kunnu teir eta smáfuglar og mýs, sum teir drepa við eitur.

AT patent varð tikið uppá tað fyrstu seymimaskinina í 1830; men í stórra mæt varð hon ikki brúkt fyrr enn 20 ár seinri tá Singer-maskinan kom á marknaðin.

AT YALE-lásið er uppkallað eftir amerikanska lásasmiðinum Límus Yale, sum doyði í 1868.

AT amerikanskir kannarar vísa, at smásvindur kostar bankunum 10 ferðir so nógva, sum tæy stóru bankráðini.

AT í 30 gram av vatni eru 480 dropar.

HVUSSU NÓGV ORÐ ERU NEYÐUG.

Hvussu nógva orð dugir tú?

Enska málið reður yvir meira enn einari hálvari millión orðum; men tæy flestu í Onglandi brúka bara millum 3000 og 5000 orð.

Útgevurin av einari orðabók er komin til tað úrslit, at fólk við meðallærðni baka kenna 8000 — 10.000 orð. Orðatílfarið hjá læknunum, sakførarum og professarum er umleið 25.000 orð, meðan útgevarar og skald kenna 40.000 orð. Í biblíuni eru 14.296 ymisk orð. Shakespeare, sum ber orð fyrri at verða orðabókarskald Stórbretlands brúkti bara 16.900 orð.

Í Vitoria-tíðini í Bretlandi kundi ein bórni lættliga klára seg við 200 orðum.

Eitt barn í Missouri kendi ikki færri enn 3600 orð, tá tað hevði fylt trí ár, men hartil er at siga, at pápin var orðabókariðhavundi.

JARÐSKJÁLTA. Tað er ikki sjáldsamt at frætta frá jarðskjáltnum ið hava gjørt meir og minni um seg. Við hvørt hava skjáltnar ikki gjørt stórvægis um seg, men aðrar tíðir hava tær týnt í túsinda vis av mannalivum. Vit skulu her siga frá teimum størstu jarðskjáltnunum, ið verða hava síðan ár 1900. Fyrst árstalið, síðan navnði á staðnum og landinum og seinast talið av deyðum:

1902	Lissabon (Portugal)	40.000
1906	San Francisco (USA)	50.000
1906	Chile	20.000
1920	Kína	100.000
1920	Messina (Sicilia)	18.000
1923	Japan	145.000
1930	Neapel (Italia)	2.100
1935	Pakistan	60.000
1939	Týrkinum	32.000
1939	Chile	25.000
1949	Ecuador	2.000

1950	India	1.500
1954	Alger	1.400
1957	Teheran (Persia)	7.000
1959	Ecuador	10.000
1960	Agadir (Marokko)	12.000
1960	Lar (Persia)	3.500
1960	Chile	5.700
1962	Qaswin (Persia)	12.000
1963	Libya	262

Og seinast hava vit í frískum minni, tá jugoslavisk byurin Skopje skakaðist í grund og mannaliv í hópatali vórðu týnd.

DÝRT. Stjórin fyrri teimum týsku steinkolsnámunum sigur, at tað er líka dýrt at ala upp ein lærling sum ein jurist. Orsøkin er tann, at ov nógvir lærlingar halda uppá, áðrenn lærutíðin er komin at fínda fyrri at finna sær lættari arbeiði.

TRIGGJAR kvinnur, sum sögdu seg hera gandsins gomlu, heidurligu list, vórðu nu um dagarnar dómðar til deyðis og hongdar í Dar Es Salaam, høvuðsstaðnum í Tanganyika, tí tær høvdu dripið eina fjórða kvinnu, og nýtt líkið av henni í sambandi við gandalist teirra. Líkið høvdu tær skorið sundur, pulveriserað og og givið 30 øðrum gandalistingum.

PROFUME. Enskt blað sigur, at bretski hermálaráðharrin Profume ikki hevur latið nøkrum hermálslig loyndarmál. Tað einasta, hann hevur gjørt seg sekan í, er at gera tað sama, sum 50 pst. av öllum giftum monnum gera, men sum teir ikki eiga at gera. Vist hevur hann logið fyrri parlamentinum; men tað er ikki annað enn politikkarar gera í öllum tingum — eisini í ST.

TÁ IÐ »heita linjan«, privatfjarritarin hjá Kennedy og Khruschev, varð roynd, vórðu fyrsti orðini hjá Washington til Moskva soljóðandi: »The Quwick Brown Fox Jumped over the Lay Dog's Bage«. Setingurin er meininguleysur, men er standardroyndartekstin hjá öllum amerikanskum fjarritarum. Russar svaraðu aftur við royndartekst av sama slag.

UNESCO, heimstovnurin fyrri mentan, vísind og upplæing er komin til tað úrslit, at bara annaðhvørt menniskja í heiminum, sum er fau ið um 15 ár dugir at lesa og skriva.

HIROHITI, japansk keisarin, segði nýliga á einum blaðmanna-fundi:

»Í størstu eyðmykt pinir tað hjarta mitt at hugsa aftur í tíðina og vita, at eg einki víðis-mikið havi avrikað í lívi mínum.«

5 SPURNINGAR:

1. Í hvørjum havi liggur oyggin Lemnos?
2. Hvor er uáanríksráðharr USA?
3. Hvat er M/S stytting fyrri?
4. Í hvørjum landi liggur býurin Poona?
5. Hvussu eitur myntin í India?

1. Føgarshavittum. 2. Dean Rusk. 3. motor ship. 4. India og 5. ru.

NÓVN. Burtur úr hesum reglunum skalt tú finna:

1. dýranovn:

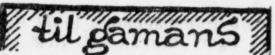
Altur slúsurmar opnaðu seg. Komin uttar var eingin har.

2. vanlig mátt:

Ein kúgv sum etur gras. Hann gramdi seg sáran.

GATA: Ger nýggj orð, sum svara til lykkaorðini. Bókstavirnir í miðjunum, lísir niðureftir, verða navnðið á kendum djórnum:

— — — — — = tímir ikki
— — — — — = fuglur
— — — — — = merki
— — — — — = flykrumar
— — — — — = um hálsin
— — — — — = djór

Pápin: Eg vil ikki hoyra eitt einasta av hasum ljótu orðunum av munni tínum aftur, Petur.

Petur: Ja, men pápi, tað er Shakespear, sum brúkar tæy.

Pápin: So, forbjóði eg tær at spæla við handa dreingin aftur.

Skotasøga:

McAber kom ein heilan tíma ov seint til arbeiðis, og arbeiðsformaðurin var ikki blíður. Hann deildi illa eina løtu; men so spurdi hann McAber, hvat hann hevði til umberingar:

— Jú, eg var so óheppin at kroysta ov mikið burtur úr jannpástuni.

Mangur sefur stóran pris uppá snaps. Tað ger lögtingið eisini.

+ má tað vera við merkiligum
+ kenslum hjá manni, sum eina-
+ ferð segði »Vit skulu loysa frá
+ Danmark og eingin yvir
+ og eingin við síðuna av log-
+ tinginum, at sita í tingsalunum
+ og liða á kongsevni, hvørs fad-
+ ir hann var við til at seta av
+ í 1947.

LUKKA FATTI BARNIÐ

Eitt vakurt eyðkenni við hesi öldini er, at tað verður givið barninum størri ansur enn nakrantíð áður. Hetta hevur sett vøkur spor í upplæingini — tíverri eisini givið onkrar misskiljarar.

Nútiðin gevur barninum amboð hóskaði til teirra aldur, búrning og stódd, og til tess at gera lívð enn ríkar og vakrari hjá tí, verður einið roynt »at leggja gott í beininu v.óvikjanidi andligum viðurskiftum. Og í hesum arbeiðinum hevur bókini ein hín størsta týðningin, bæði myndabókini og tekstbókini.

Her í Føroyum eru eisini tikin tøk til tess at veita tí komandi áttarliðinum hóskaði lesitfar — í løtuni fíast til keyps einar 45 bókur og bóklingar hóskaði til børn upp til 15—16 ára aldur.

Førelður, sum eru góð við børn síni, — og hvørji eru ikki tað — geva teimum føroyskar barnabókur at lesa í sjálvi ella at lesa upp tær fyrri teimum og á tann hátt fyrirreika teirri sjálvstøðugu lesingina. Tað man helst vera so, at tann, ið einki lesur sum barn, lesur heldur einki sum vaksin, og tað er spell, tí tær góðu bókurnar goyma stór og vøkur virði á blóðum sínum.

Gerði tí børnunum ta góðu gerð at geva teimum føroyskar barnabókur: tað kostar kanska nakað í krónum og oyrum, tó ikki so nógva sum mangur heldur; men tað kostar list andalig virði ongar bókur at geva teimum. —m.